

Importància de les Normes de Castelló

ALBERT SÁNCHEZ-PANTOJA

AMB MOTIU DE COMPLIR-SE el 75è aniversari de la signatura de les anomenades Normes de Castelló, s'han dut a terme a la nostra ciutat, durant els darrers mesos de l'any 2007, una sèrie d'actes de commemoració i homenatge, en els quals s'ha glossat a bastament el contingut, el significat i els protagonistes d'aquest fet cabdal esdevingut a la nostra ciutat el 21 de desembre de l'any 1932.

Voldria afegir a tot el que s'ha dit, algunes consideracions sobre la gran transcendència que ha tingut la promulgació d'aquestes Normes, les conseqüències que se n'han derivat i fins a quin punt podria haver resultat nefasta la seua no-existència.

Com a conseqüència dels segles de degradació continuada patida per la nostra llengua, abandonada a la seua sort per la carència d'organismes propis que en tingueren cura i, sobretot, a partir de la pèrdua del caràcter oficial amb la liquidació de les institucions i ordenament jurídic propi dels valencians, després de la batalla d'Almansa el 1707, i la imposició per la força del decret de Nova Planta, la situació de l'idioma del nostre país a finals del segle XIX i inicis del XX era gairebé terminal i considerada per molts com a irreversible.

El moviment cultural anomenat Renaixença, amb els plantejaments utòpics, romàntics i voluntaristes, va treballar per redreçar l'estat de prostració de la llengua, però

malgrat l'aportació d'il·lustres patricis com Constantí Llombart, Venceslau Querol i Teodor Llorente, els resultats van ser mediocres i de curta volada, tot i que van aconseguir remoure algunes consciències i van desvetllar alguns focus d'interès per la llengua pròpia, com va ser el cas dels intel·lectuals castellanencs agrupats a la Societat Castellonenca de Cultura.

L'obstacle més important en aquell temps per a un ús normal de la llengua com a vehicle de cultura era l'anarquia ortogràfica derivada dels segles de decadència. Cada escriptor feia servir l'ortografia que li semblava millor, no hi havia cap normativa vàlida i el «campe qui puga» era la tònica general. No hi van faltar alguns intents, tan benintencionats com disbaratats, d'establir uns sistemes ortogràfics *sui generis*, com van ser els del pare Fullana, el vila-realenc Josep Nebot o l'inefable Josep Maria Bayarri, per tal d'escriure «el valencià que ara parlem i en el que vos escriu i me llexiu lloxiqament». Com podeu veure, els actuals «blaveros» van tenir il·lustres precedents.

El 1913 l'Institut d'Estudis Catalans va promulgar les Normes Ortogràfiques elaborades per Pompeu Fabra i, malgrat algunes reticències inicials, foren ràpidament assumides per tothom i també pels homes de la Castellonenca des de la seua fundació, el 1919. Però si la gent de la Castellonenca tenia molt clares aquestes normes, encara tenia més clar que els valencians no acceptarien cap norma ni sistema ortogràfic que s'anomenés «català», si no es demostrava explícitament el respecte a les particularitats estrictament valencianes, i també era cosa evident que per tal que el procés unificador fos viable, s'havia de promoure des de dins, des del mateix País Valencià, i a iniciativa dels mateixos valencians.

La Societat Castellonenca de Cultura, fent valer el seu prestigi com a capdavantera entre les institucions cultu-

rals valencianes d'aquella època, va saber sumar esforços i guanyar voluntats fins a aconseguir el consens de les entitats culturals i els escriptors valencians, que es va plasmar en la signatura de les Normes de Castelló, que eren les mateixes promulgades per l'Institut el 1913, amb la inclusió d'algunes especificitats valencianes: 1a persona present d'indicatiu en *e* en lloc d'*o*: *jo cante*, en lloc de *jo canto*; 1a persona present de subjuntiu en *e* o *a* en compte d'*i*: *cante*, *vinga*, en lloc de *canti* i *vingui*; formes valencianes del possessiu: *meua*, *teua*, *seua*, en lloc de *meva*, *teva*, *seva*, i altres petites variacions que no representaven cap pertorbació del conjunt unitari.

Aquest acord, que pot ser considerat com a fruit pòstum de la Renaixença, va garantir i blindar la unitat bàsica de la llengua catalana, alhora que preservava formes valencianes genuïnes a les quals no s'havia de renunciar. Això resultà ser un fet d'una importància cabdal, que va modificar i condicionar tot el que vindria després. Des d'aquell 21 de desembre del 32, a tot el domini lingüístic del català es va fer servir una ortografia unificada i normalitzada. Els anys transcorreguts fins als nostres dies han consolidat la normalització i han acumulat una quantitat ingent de llibres i publicacions escrits amb aquesta normativa.

Però si important va ser l'acord assolit, encara va ser més important saber aprofitar el moment propici per a fer-lo realitat. Espanta imaginar com seria el panorama lingüístic del País Valencià avui si l'anarquia ortogràfica s'hagués prolongat només un parell d'anys més, fins a arribar al «bienni negre» (1934-1936), la Guerra Civil (1936-1939), els gairebé 40 anys de la dictadura franquista i la posterior transició democràtica enfosquida per la violència blavera i la «batalla de València». Amb tota probabilitat, el consens assolit aquell desembre del 32 hauria estat pràcticament

impossible a partir del 1934, a causa d'una situació política i social cada dia més complicada i adversa, i els actuals manipuladors del secessionisme lingüístic (com, per exemple, aquest «filòleg» de pacotilla que pontifica un dia sí i un altre també, a través d'una de les televisions locals de Castelló) s'ho haurien trobat massa fàcil.

Aquells homenots que van bastir les Normes de Castelló el 1932, no solament van encertar a fer allò que havien de fer, sinó que ho van fer en el moment que calia.

Les Normes de Castelló són alhora un instrument formidable per a defensar la unitat de l'idioma i un monument en honor dels homes que les van fer possibles. També són l'únic fruit de l'esplendor cultural castellanenc dels anys 30 que ha resistit impàvidament el terrabastall de la guerra i el genocidi cultural sistemàtic de la postguerra, fins a arribar als nostres dies com una esplèndida herència que mai no agraiem prou.

Aquestes Normes han constituït la base sobre la qual s'ha pogut bastir posteriorment l'obra d'escriptors de la talla d'Enric Valor, Manuel Sanchis Guarner, Vicent Andrés Estellés o Joan Fuster, en un llenguatge normalitzat, flexible i homologable amb qualsevol idioma modern.

Crec que hi ha motius més que suficients per a proclamar la gran transcendència de les Normes de Castelló i expressar la més gran de les satisfaccions per la seua plena vigència.

Plaça Major [Castelló], núm. 36, hivern-primavera de 2008, pp. 8-9.